

досліджень, а не їхньою заміною. Тільки за умови відповідального підходу можна максимально використати потенціал ШІ для створення більш прогресивного та інклюзивного суспільства. Оскільки технології розвиваються з безпрецедентною швидкістю, ШІ стає трансформаційною силою в освіті та науці. У майбутньому очікується, що все більше освітніх організацій і наукових установ будуть інтегрувати ШІ у свої програми. Цей процес може включати не лише створення контенту, а й розвиток незалежних навчальних екосистем, де ШІ стане основним інструментом у навчанні.

Список використаних джерел

1. Гончарова І. П. Використання штучного інтелекту в професійній діяльності педагога : можливості та виклики в умовах цифрового освітнього середовища *Професійна діяльність педагога в умовах цифрового освітнього середовища* : матеріали міжрегіон. наук.-практ. семінару (27 квітня 2023 р.). Біла Церква : Білоцерківський інститут неперервної професійної освіти, 2023. С. 28–33.
2. Кільченко А. В. Роль технологій штучного інтелекту у науково-педагогічній діяльності освітніх закладів. *Електронний збірник наукових праць ЗОІППО*, 2023. Вип. 3 (55).
3. Програма великої трансформації «Освіта 4.0: український світанок. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/news/2022/12/10/Osvita-4.0.ukrayinskyu.svitanok.pdf>. (available at: 25.03.2025).

ІНТЕРПРЕТАЦІЯ КАТЕГОРІЇ «ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ» У КОНТЕКСТІ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ОСВІТИ ТА ПІДВИЩЕННЯ ЇЇ ЯКОСТІ

Ілійчук Любомира Василівна

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри початкової освіти та освітніх інновацій,
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника,
liubomyra.iliichuk@pnu.edu.ua

У сучасних умовах стрімкого розвитку цифрових технологій та глобальної трансформації освітніх систем концепт «штучний інтелект» набуває особливої значущості як інструмент оптимізації, модернізації та забезпечення якості освіти. Цифровізація освіти зумовлює необхідність глибокого наукового осмислення дефінітивного поля штучного інтелекту, його можливостей, функцій та перспектив застосування в освітньому процесі. Незважаючи на значну кількість наукових і прикладних досліджень у цій сфері, поняття «штучний інтелект» продовжує залишатися багатозначним, що зумовлює потребу в його системній інтерпретації в освітньому дискурсі. Інтеграція технологій штучного інтелекту в освітнє середовище розглядається не лише як технічне нововведення, а як фактор глибинних якісних змін у змісті, формах і методах навчання й оцінювання. Штучний інтелект дедалі частіше виступає інструментом персоніфікації освітніх траєкторій, аналітики навчальних даних, формувального оцінювання, автоматизованого супроводу навчання, засобом забезпечення інклюзивності та доступності освіти.

У сучасному науковому дискурсі категорія «штучний інтелект» залишається багатоаспектним поняттям, яке не має уніфікованого тлумачення, що ускладнює його міждисциплінарне використання. Згідно з формулюванням, запропонованим

європейською комісією, під штучним інтелектом розуміють створені людиною системи, які функціонують в цифровому або фізичному середовищі, й здатні сприймати інформацію із зовнішнього середовища, аналізувати структуровані та неструктуровані дані, інтерпретувати отриману інформацію, формувати нові знання й на їх основі приймати оптимальні рішення відповідно до заданих параметрів і критеріїв ефективності для реалізації визначеної мети [4].

У національному законодавчому полі визначення поняття штучного інтелекту закріплене в Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні, де штучний інтелект трактується як впорядкована сукупність інформаційно-технологічних рішень, що дають змогу реалізовувати складні, багаторівневі завдання на основі поєднання системи наукових методів досліджень, алгоритмів аналізу та обробки інформації, отриманої як ззовні, так і згенерованої системою в процесі її функціонування, а також створювати й використовувати власну базу знань і моделей прийняття рішень, визначати механізми оптимізації шляхів досягнення поставлених цілей [3].

У межах сучасних наукових досліджень дефініція «штучний інтелект» є об'єктом активних дискусій. Попри стрімкий розвиток ШІ-технологій, досі не існує загальновизнаного трактування цієї категорії, що зумовлено її міждисциплінарним характером і різноманітністю сфер застосування. Одні науковці розглядають штучний інтелект як галузь знань, що спрямована на розроблення програмних засобів і технічних систем, здатних відтворювати когнітивні функції людини. У цьому контексті штучний інтелект трактується як результат інженерного моделювання інтелектуальних процесів, зокрема таких, як аналіз, навчання, прийняття рішень, планування та прогнозування. Інші дослідники акцентують увагу на здатності автоматизованих систем до самостійного прийняття рішень на основі раціонального аналізу зовнішніх даних і попереднього досвіду. Такий підхід передбачає розгляд штучного інтелекту як інтелектуального агента, що функціонує автономно, адаптується до змін середовища, здатного до автономного функціонування й оптимізації власної діяльності на основі накопичених знань і даних.

Згідно з іншими поглядами, штучний інтелект розуміється як цифровий інструмент, інтегрований у систему або сервіс, основне призначення якого полягає в обробці великих обсягів даних, персоналізації взаємодії з користувачем та генерації нових рішень відповідно до поставлених завдань. У цьому випадку штучний інтелект виконує прикладні функції та слугує ефективним засобом підтримки прийняття рішень. Окремі вчені підкреслюють, що штучний інтелект визначається як здатність інтелектуальних систем симулювати процеси людського мислення, включаючи сприйняття інформації, її осмислення, узагальнення та логічне опрацювання з подальшою генерацією висновків [2, с. 236]. Заслугує на увагу погляд, згідно з яким акцент робиться на когнітивному аспекті функціонування штучного інтелекту тобто штучний інтелект являє собою системну сукупність методів, алгоритмів і комп'ютерних технологій, здатних імітувати когнітивні функції людини з урахуванням їх структурних, функціональних і результативних характеристик [1, с. 46].

Аналіз різноманітних підходів до визначення сутності штучного інтелекту дає підстави розглядати його не лише як технологічне явище, а й як складну міждисциплінарну конструкцію, що інтегрує науково-методологічні засади, практичні алгоритми функціонування та потенціал до моделювання інтелектуальної діяльності в цифровому освітньому середовищі. Розмаїття підходів до визначення сутності цього феномену засвідчує необхідність подальшого теоретико-методологічного осмислення цієї категорії, що особливо актуально в умовах цифровізації суспільства та інтеграції ШІ-технологій в освітній процес. Використання штучного інтелекту як інструменту удосконалення освітнього процесу відкриває нові можливості для персоніфікації навчання, підвищення ефективності освітніх стратегій, створення адаптивного цифрового середовища та розширення інклюзивності освіти, що впливає на якість надання освітніх послуг у закладах освіти.

Список використаних джерел

1. Баранов О. А. Визначення терміну «штучний інтелект». *Інформація і право*, 2023. Вип. 1 (44). С. 32–49.
2. Ілійчук Л. Вплив штучного інтелекту на якість освіти: можливості, виклики та загрози. *Науково-педагогічні студії*, 2024. Вип. 8. С. 232–248.
3. Про схвалення концепції розвитку штучного інтелекту в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 02.12.2020 р. № 1556-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-%D1%80#Text> (дата звернення: 25.03.2025).
4. European Commission. A definition of artificial intelligence: main capabilities and scientific disciplines. report high-level expert group on artificial intelligence. URL: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/definition-artificial-intelligence-main-capabilities-and-scientific-disciplines> (available at: 25.03.2025).

ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ СТУДЕНТАМИ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ: РЕЗУЛЬТАТИ ЛОКАЛЬНОГО ОПИТУВАННЯ

Костів Анастасія Михайлівна

здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності Середня освіта (Німецька мова),

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка,
kosten789@elr.tnpu.edu.ua

Барна Ольга Василівна

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри інформатики та методики її навчання,
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка,
barna_ov@fizmat.tnpu.edu.ua

Освіта постійно зазнає значних змін у зв'язку з різким та швидким розвитком цифрових технологій, зокрема з розвитком штучного інтелекту (ШІ). Науковці зазначають, що у першій половині ХХІ сторіччя цифровізація стала головною тенденцією економічного та суспільного розвитку [1]. Впровадження ШІ в навчальний процес сприяє підвищенню ефективності освітнього процесу, економії часу у зв'язку з можливістю автоматизації рутинних завдань та розширенню можливостей опрацювання матеріалу [2]. Сервіси ШІ дозволяють